

Norsjö kommuns

Integrationsstrategi



Dokumenttyp
Strategi

Upprättad av
Petra Danielsson

Dokumentet gäller för
Samtliga verksamheter

Dokumentägare
Näringslivsavdelningen

Fastställd/upprättad

Beslutsinstans

Reviderad av

Giltig till

Senast reviderad

Innehållsförteckning

Inledning	3
Avgränsning	4
Integration	4
Flyktingssituationen i världen	5
Mottagandet av flyktingar i Norsjö	6
Första tiden i Norsjö	6
Ensamkommande barn	7
Roller i samhället - nyanländas etablering	8
Metod	9
Fokusområden	10
Ledarskap	11
Samarbete	12
Språk	13
Barnsomsorgen	13
Grundskolan	13
Språkintröduktion, SI	15
Svenska för invandrare, SFI	16
Sysselsättning	18
Mötesplatser	20
Mötesplatser idag	20
Fadderverksamhet	22
Information	23
Information till kommuninvånare	23
Information till nyanlända	23
Kommunikation	25
Bostäder	26
Referenser	27

Inledning

Alla människor ska ha lika möjligheter till delaktighet i samhällslivet och lika skyldigheter. Integration handlar om att känna sig delaktig i samhället och hitta sin plats i samhällsgemenskapen, oavsett ursprung. I Norsjö kommun pågår det redan en hel del bra integrationsarbete men liksom i andra kommuner återstår en del att göra, där denna strategi ska vara vägledande och ett stöd för fortsatt integrationsarbete.

I Norsjö kommun har befolkningsutvecklingen under flera decennier varit negativ där invånarantalet sedan 1960-talet nästintill halverats. I snitt handlar det om en naturlig befolkningsminskning med 31 personer per år de senaste tio åren. Utflyttningen är också hög i förhållande till hur många som flyttar till kommunen. Utflyttningen bland både män och kvinnor är störst i åldersspannet 19 – 32 år men kompenseras tyvärr inte med den relativt låga graden av inflyttning i samma kategori. Detta är en utmaning med tanke på de höga pensionsavgångar som väntas inom några år men har också inverkan på födelsetalen (SCB 2014 och LUS 2014). Utbudet av arbetskraft väntas alltså minska i takt med att befolkningen blir äldre vilket kommer att innebära att färre personer ska försörja fler. Kommunen har därför som mål att öka invånarantalet och ett sätt att nå detta mål är att främja inflyttningen. För att inflyttningen i kommunen ska bli bestående och hållbar krävs att de nyinflyttade kommuninvånarnas kompetens, kreativitet och arbetskraft tas tillvara på bästa sätt. Då stora delar av de nyinflyttade är flyktingar, så ser kommunen mottagandet av flyktingar som en möjlighet att i framtiden vända den negativa befolkningsutvecklingen. Många av flyktingarna väljer att flytta vidare efter en tid, men en betydande del har även valt att stanna kvar. Kommunens mångfald innebär en utmaning men också nya möjligheter, därför krävs särskilda satsningar för att skapa rätt förutsättningar för fler flyktingar att långsiktigt etablera sig i kommunen (LUS, 2014).

Sedan 2008 har Norsjö tagit emot flyktingar men har, likt övriga Sverige, ännu inte funnit vägar för att tillvarata den invandrade befolkningens fulla potential. Det har inneburit att många nyanlända väljer att flytta vidare inom ett par år. Mot bakgrund av detta behöver kommunen arbeta strategiskt för att underlätta nyanländas etablering på såväl arbetsmarknaden som i samhällslivet för att nyanlända ska välja att stanna i Norsjö. En förutsättning för ett lyckat integrationsstrategiskt arbete är samverkan och samsyn kring integration som en produkt av olika men ömsesidigt beroende processer. Kommunen behöver vidareutveckla och samla parallella integrationsinsatser till en enhet och integrationsstrategin ska ses som ett verktyg för detta. Norsjö kommun ska vara en attraktiv plats att bo och verka i för alla människor, oavsett bakgrund, där alla ska få samma förutsättningar och skyldigheter. Nyanlända ska ses som en resurs för samhället som kan bidra till tillväxt och utveckling och inte som individer som måste omhändertas. För att uppnå detta krävs att attityder förändras och att mångfald synliggörs som en viktig del i vår lokala utveckling.

Syftet med Norsjö kommuns integrationsstrategi är att få ett långsiktigt och hållbart flyktingmottagande där integration och delaktighet är en självklar del. Integrationsstrategin utgår ifrån en nulägesanalys som är gjord under hösten 2014, detta för att få en grund att utgå ifrån och för att se vad som kan förbättras. Integrationsstrategin ska presentera vilka åtgärder som krävs i Norsjö kommun för att skapa rätt förutsättningar för fler flyktingar att långsiktigt etablera sig i kommunen.

Avgränsning

Strategin vänder sig till samtliga verksamheter inom och utanför kommunens verksamheter, då integration är allas angelägenhet och ansvar.

Integrationsstrategins insatser gäller alla invandrare. Flyktingar, kärleksinvandrare, anhöriga, ensamkommande flyktingbarn, EU-medborgare samt andra människor från övriga länder som bosätter sig i Norsjö.

Många av de åtgärder som presenteras påverkar även andra aspekter men det är inget som har tagits till hänsyn i denna strategi, då integrationsstrategin endast utgår ifrån ett integrationsperspektiv och presenterar utvecklingsområden utifrån den synvinkeln.

Integration

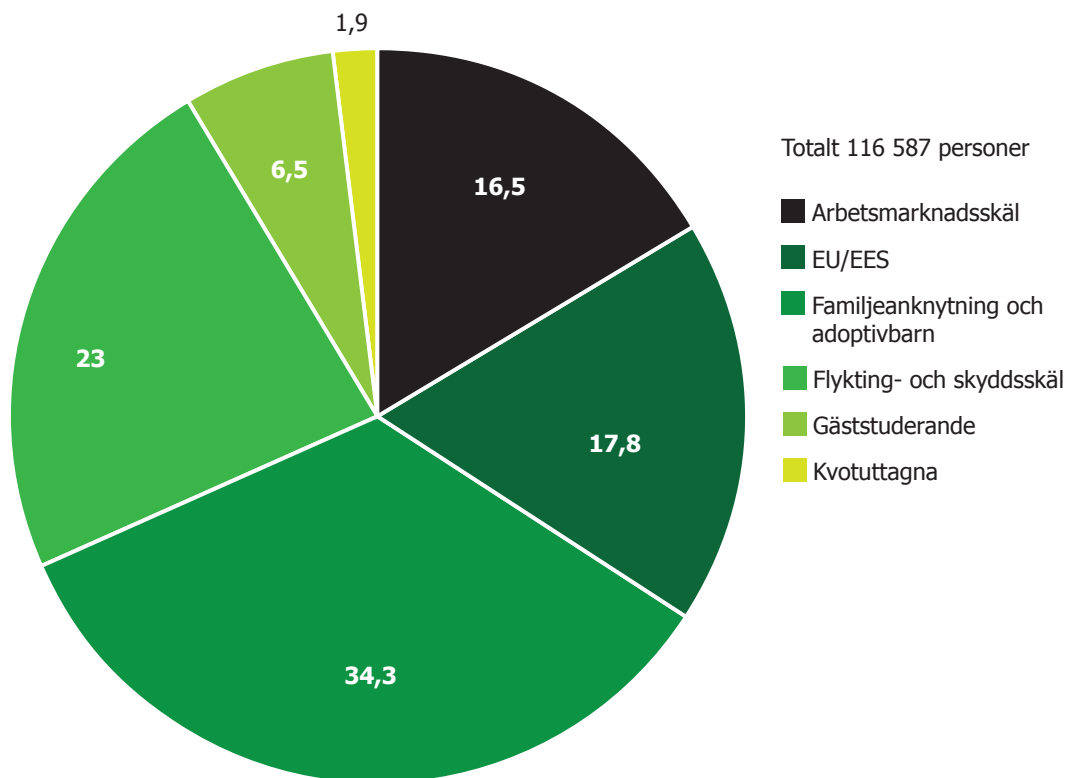
När är någon integrerad? Det är en subjektiv bedömning och det finns ingen mall att följa men integration handlar om att känna sig delaktig i samhället och hitta sin plats i samhällsgemenskapen. Begreppet integration används oftast för att rubricera den process som personer med annat etniskt ursprung än svenskt ursprung genomgår för att bli delaktiga i samhället, vilket begreppet även står för i denna strategi (Länsstyrelsen, 2014).

Integration förutsätter ömsesidig respekt och förståelse mellan människor samt kunskap om varandras kultur, synsätt och samhälle. Alla medborgare ska ha lika möjligheter till delaktighet i samhällslivet och lika skyldigheter. Att integreras i ett samhälle innebär inte, att man för att bli accepterad ska ge upp sin kulturella särart, sitt ursprung eller sitt sätt att vara. Ett starkt samhällsbygge kännetecknas av allas rätt att vara olika snarare än kravet på att alla ska vara lika (Länsstyrelsen, 2014).

Flyktingsituationen i världen

I alla tider har människor flyttat mellan länder. I mitten av 1800-talet och början av 1900-talet flyttade många svenskar till Amerika för att söka sig en bättre framtid. Då flyttade cirka 1,3 miljoner från Sverige, vilket var ungefär en fjärdedel av hela landets befolkning på den tiden. Första världskriget i kombination med invandringsrestriktioner i USA dämpade utvandringen. I och med andra världskriget övergick Sverige från att vara utvandrarland till att bli ett invandrarland. Sedan 1930 har Sverige, sånär som på ett par år på 70-talet, alltid haft en större årlig invandring än utvandring. I dag kommer människor till Sverige för att bosätta sig eller för ett kortare besök. Det är människor som kommer till Sverige av kärlek, för att bo med någon anhörig, är här för att arbeta, studera eller söka skydd – asyl. Familjeanknytning är och har alltid varit det vanligaste skälet till att man söker tillstånd att flytta till Sverige. Som familjemedlem räknas make/maka/sambo/registerad partner samt barn under 18 år (Migrationsverket, 2014). Se tabell nedan över beviljade tillstånd och skäl till inflyttning eller besök till Sverige år 2013.

Beviljade tillstånd 2013



UNHCR:s årliga rapport om flyktingsituationen i världen, Global Trends, visar att antalet människor på flykt i världen överstiger för första gången, sedan andra världskriget, fler än 50 miljoner människor. Den höga flyktingsiffran beror huvudsakligen på kriget i Syrien. Antalet personer som sökt skydd i ett annat land uppgick till 16,7 miljoner. De flesta människorna flyr från Syrien, Afghanistan och Somalia. Människor flyr inte långt, de flesta söker ofta skydd i ett grannland där det är fred. Under 2013 sökte drygt 54 000 människor asyl i Sverige varav cirka 27 000 av de asylsökande fick stanna efter att Migrationsverket prövat deras asylskäl. Det innebär att 67 procent av de asylsökande fick stanna under 2013 och många av dem kom från Syrien. Under 2013 var Sverige det tredje största mottagarlandet av asylsökande i Europa (efter Tyskland och Frankrike). Hittills i år har över 70 000 människor sökt asyl i Sverige på grund av oroligheterna i världen, siffran för 2014 kommer förmodligen att landa på cirka 80 000 människor varav cirka 8000 är asylsökningar från ensamkommande flyktingbarn (UNHCR 2013 och Migrationsverket, 2014).

Mottagandet av flyktingar i Norsjö

De flesta människorna som flyttar till Norsjö är flyktingar. I denna strategi används begreppet nyanländ om människor som anlänt till Norsjö från ett annat land. Nyanlända har inte svenska som modersmål och kan oftast inte tala eller förstå svenska när de anländer till Norsjö. De vistas i Norsjö på olika villkor och under olika förhållanden. Norsjö kommun har ett avtal med Migrationsverket om att ta emot 20- 30 flyktingar varje år, samtliga av dessa har ett uppehållstillstånd när de kommer till Norsjö. Kommunen anordnar även boende för 20 ensamkommande flyktingbarn, samtliga ensamkommande barn som anländer till Norsjö har inget uppehållstillstånd.

Det som samtliga nyanlända, vuxna som barn har gemensamt är att de har brutit upp från det sammanhang där de tidigare har levt och befinner sig i en utsatt situation. De har separerats från sina familjer och befinner sig i ett främmande land där de ska försöka etablera sig och starta ett nytt liv. De ensamkommande barnen har inte bara separerats från sina familjer och är ensamma i ett främmande land, de väntar även på ett livsavgörande beslut om att stanna eller återvända.

Flyktingsituationen i världen ser inte ut att förändras under de närmsta åren. Migrationsverket vill därför att alla kommuner ska öka sitt flyktingmottagande då det finns ett stort behov av platser. Ett sådant påbrå har även kommit till Norsjö kommun.

Första tiden i Norsjö

När Norsjö kommun får en förfrågan om att ta emot vuxna flyktingar och familjer undersöker kommunens flyktingsamordnare om det finns en lämplig bostad och om kommunen kan ordna ett bra mottagande för flyktingarna. Kommunen lämnar sedan besked till Migrationsverket om det är möjligt att ta emot flyktingarna eller inte. Om kommunen säger ja meddelar flyktingsamordnaren; skolan, Arbetsförmedlingen och hälsocentralen vilket datum flyktingarna ska komma.

Flyktingsamordnaren och annan personal från kommunens flyktingverksamhet möter flyktingarna på flygplatsen eller järnvägsstationen när de kommer. Första dagen bjuder kommunen på mat och ger kort information. Kommunens informatör hälsar de nyanlända välkommen och berättar om kommunen. De nyanlända flyttar in i sin bostad och får pengar för de första dagarna.

De kommande dagarna sker folkbokföring på skatteverket i Skellefteå och ett första möte med Arbetsförmedlingen. Skolan kallar familjer till information om barnens skolgång så snabbt som möjligt och därefter får barnen börja skolan. Vuxna och barn över 18 år får börja i SFI-skolan som finns på lärcentra i Norsjö.

En del av de bosatta vuxna och familjer i Norsjö väljer så småningom att flytta från kommunen av olika skäl, bland annat på grund av brist på arbete eller för att förenas med släktingar på annan ort. Just nu bor cirka 170 stycken personer kvar i kommunen som har tagits emot som flyktingar.

Ensamkommande barn

År 2008 skrev Norsjö kommun ett avtal med Migrationsverket om att ta emot 20 stycken ensamkommande flyktingbarn för placering i HVB-hem (hem för vård eller boende). Barnen ska vara mellan 15-18 år. Dessa boenden heter Athena och Pallas vilka är placerade i Norsjö samhälle. Socialtjänsten har ansvaret över de asylsökande barnen och ungdomarna som kommer till Norsjö utan medföljande förälder eller annan vårdnadshavare. Socialtjänsten har även ett visst tillsynsansvar. I praktiken innebär detta att när socialtjänsten får en anmälan om att ett ensamkommande barn vistas i kommunen, inleds utredning och barnet placeras på ett boende. Boendet kan vara antingen ett särskilt boende för ensamkommande barn som drivs av kommunen eller någon annan form av boende som bedöms lämpligt. Athena är ett asylboende och har 8 platser, Pallas är ett boende för dem med permanent uppehållstillstånd och där finns 12 platser. Barnen går skola i Norsjö och på boendena finns det personal dygnet runt som ska stötta och hjälpa dem till ett liv i Sverige. Utöver Athena och Pallas finns ett par lägenheter i Norsjö som kallas 17+. Där kan ungdomar som har fyllt 17 år bo om de har fått uppehållstillstånd och fått biståndsbeslut från socialsekreterare. Socialsekreterare utreder ungdomens behov och färdigheter för att klara ett boende i 17 + och tittar bland annat på hur de sköter skolan, klarar språket, mognad samt andra färdigheter som kan vara bra att klara av själva och vad de behöver stöd av från boendestödjare. Boendestödjarna arbetar efter beslut från socialsekreterare och ger insatser hemma hos ungdomarna med bland annat läxläsning, matlagning och andra saker i vardagen.

Kommunen ska snarast förordna en god man vilket träder in i barnets föräldrars ställe såsom vårdnadshavare och förmyndare. En god man ansvarar för barnets alla angelägenheter, personliga, ekonomiska och juridiska. Däremot har den gode mannen inget ansvar för dagliga omsorgen och vården samt ingen försörjningsskyldighet. Boendet ansvarar för att tillgodose barnets dagliga omsorger.

När ett ensamkommande barn beviljas uppehållstillstånd i Sverige ska en särskilt förordnad vårdnadshavare utses till barnet, vilket socialnämnden har ansvar över att ordna. En särskild vårdnadshavare har samma uppgifter som en gode man. När ungdomen fyller 18 år avslutas uppdragen för den särskilda vårdnadshavaren för då är personen myndig och får precis som vilken ungdom som helst i Sverige sköta sin egen ekonomi och flytta till annan ort.

De flesta ensamkommande barnen som kommit till Norsjö har valt att stanna kvar i kommunen fram tills fyllda 21 år. Just nu bor cirka 20 ungdomar som har fyllt 18 år kvar i eget boende i kommunen.

Roller i samhället – nyanländas etablering

Integration är en fråga som berör oss alla och det är många aktörer som arbetar med integration idag, vilket kort presenteras i tabellen nedan. För detaljerad information se Länsstyrelsens eller Migrationsverkets hemsida.

Arbetsförmedlingen	Landstinget	Kommun	Migrationsverket	Försäkringskassan	Länsstyrelsen
Etableringsplan	Hälsounder-sökning	Mottagning av nyanlända	Asylprocessen	Utbetalningar av ersättningar, bl.a. etableringsersättning	Främja beredskap och kapacitet
Bosättning	Sjukvård och tandvård	Praktisk hjälp vid bosättning	Bosättning av vissa grupper		Förhandla om överenskommelse för mottagande
Validering		Introduktion inom skola, förskola och fritidshem	Anhöriginvandring		Främja regional samverkan
Arbetsförberedande insatser		Svenska för invandrare (SFI)			Systemuppföljning
Etableringslots		Samhällsorientering			Handläggning av §37 och §37a-medel
Lokal överenskommelse		Olika insatser för etablering			

(Länsstyrelsen Västerbotten, Regionala utvecklingsstrategi RUS 2014)

Metod

Resultatet som presenteras i denna strategi är ett resultat utifrån ett brett samarbete mellan privata, statliga och kommunala verksamheter samt kommuninvånare i Norsjö kommun. Resultatet har sammanställts utifrån intervjuer och möten som har genomförts under hösten 2014, vilket innebär att resultatet utgår ifrån hur situationen såg ut vid den tidpunkten. Under intervjuerna har det diskuterats hur det fungerar med integration i Norsjö kommun idag och vad som kan förbättras inför framtiden.

Resultatet utgår även ifrån Norsjö kommuns lokala utvecklingsstrategi (LUS) där det bland annat tas upp hur Norsjö kommun ska tillvarata arbetskraften hos samtliga kommuninvånare. Den lokala utvecklingsstrategin för 2014 - 2020 anger ett antal åtgärder som Norsjö kommun ska arbeta för och en del av dessa åtgärder återkommer även inom denna strategi.

Den lokala överenskommelsen (LÖK) mellan kommunen, Arbetsförmedlingen samt andra myndigheter har även varit ett stöd i framtagandet av denna strategi. LÖK;en är ett strategiskt dokument som ska tydliggöra uppdrag, ansvarsfördelning, roller och rutiner mellan alla aktörer som arbetar med vissa grupper nyanlända. Den ska utveckla och bidra till en gemensam behovsbild och gemensam målsättning gällande insatser för att nå uppsatta mål angående integration i Norsjö kommun.

Det finns även en del integrationsprojekt som har varit ett stöd i arbetet med framtagandet av denna strategi. Bland annat projektet ”Kvotflykting i Västerbotten” där Länsstyrelsen Västerbotten i samarbete med fyra av länets kommuner Skellefteå, Norsjö, Lycksele och Vilhelmina har arbetat fram en förstudie om hur kvotflyktingar upplever etableringsprocessen i sin nya hemkommun. I rapporten är det framtaget rekommendationer som kommunerna ska arbeta utifrån för att främja integrationen, dessa rekommendationer återkommer i denna strategi då det har framkommit likande tankar genom de intervjuer som har genomförts.

Länsstyrelsen Västerbotten driver även projektet INclude tillsammans med kommunerna Skellefteå, Norsjö, Lycksele och Vilhelmina, vilket är en fortsättning på projektet ”Kvotflykting i Västerbotten”. INclude projektet pågår mellan 1 augusti 2014 till 30 augusti 2015, under denna period kommer ett antal aktiviteter att planeras och genomföras i Norsjö. Såsom studiecirkel (föräldraskap och privatekonomi), fadderverksamhet, framtagande av informationsmaterial, informationsträffar om boende/bostad, informationsträffar om socialförsäkringsförmåner, mötesplatser och praktikhandledarutbildningar. Dessa aktiviteter är sådant som kommunen bör få en kontinuitet i efter att INclude projektet har avslutats.

Resultatet som presenteras i denna strategi har även framgått genom projektet ”Förstudie Integration i Norrland” (FIN) där det bland annat har varit möten angående integrationen i Norsjö. Samt från rapporten ”Nyanländas etablering i Västerbotten”, vilket är en kartläggning av funktionaliteten i etableringsinsatser, samverkan och samordning i Västerbotten.

Fokusområden

Det pågår redan en hel del bra arbete i Norsjö för att främja integration, men precis som i andra kommuner återstår en del att göra. Integrationsstrategin utgår ifrån en nulägesanalys av situationen i Norsjö som är gjord under hösten 2014 och utmynnar i åtta fokusområden som är av vikt för att utveckla och främja integrationen i Norsjö kommun. Fokusområdena är ledarskap, samarbete, språk, sysselsättning, mötesplatser, information, kommunikation och bostäder, vilka vidare presenteras var för sig. Fokusområdena belyser sådant som redan görs och är väl fungerande men påvisar även nya arbetsområden och utvecklingsmöjligheter för att främja integrationen. Varje fokusområde har en tydlig och övergripande målbild, en bakgrundsbeskrivning av nuläget för att förstå situationen och avslutningsvis åtgärdsförslag för förbättring. En del åtgärder som presenteras i denna strategi återfinns även i Norsjö kommuns lokala utvecklingsstrategi (LUS) och i Länsstyrelsens rapport "Röster från kvotflyktingar", dessa åtgärder som även framgår i denna strategi är refererade till under varje åtgärdslista.

Vidare krävs det att handlingsplaner tas fram som ska konkretisera innehållet i strategin genom att påvisa vilka aktiviteter som ska vidtas, för att uppnå en högre grad av integration bland kommunens nyanlända. Samt vad det innebär för resurs- samt roll- och ansvarsfördelning i kommunen/ verksamheterna.

Ledarskap



Samarbete



Språk



Sysselsättning



Mötesplatser



Information



Kommunikation



Bostäder



Ledarskap



Ett tydligt politiskt ledarskap som kommunicerar kommunens intention gällande flyktingmottagningen är en förutsättning för en lyckosam integration och för Norsjö kommuns överlevnad.

För att inflyttningen i kommunen ska bli bestående och hållbar krävs att de nyinflyttade kommuninvånarnas kompetens, kreativitet och arbetskraft tas tillvara på bästa sätt (LUS, 2014). Då stora delar av de nyinflyttade är flyktingar, så ser kommunen mottagandet av flyktingar som en möjlighet att i framtiden vända den negativa befolkningsutvecklingen. Att mottagandet av invandrare och integration är ett led i befolkningsutvecklingen och kompetensförsörjningen måste tydliggöras och kommuniceras till samtliga kommuninvånare. Det krävs ett tydligt politiskt ledarskap kring denna fråga så samtliga kommuninvånare förstår och vet varför Norsjö tar emot nyanlända och vad det ger kommunen. Integrationsinsatsernas utfall hänger till stor del på attityder till invandring som genomsyrar såväl den kommunala verksamheten som det civila samhället.

Integrationsfrågan ska vara hela den kommunala förvaltningens angelägenhet och inte ses som en enskild fråga för flyktingmottagningen. Det krävs direktiv uppifrån för att frågan ska få bäring och genomsyra den dagliga verksamheten. Ett tydligt ledarskap är den viktigaste punkten inom integrationsstrategin, om integration inte prioriteras från ledningshåll är det svårt för övriga aktörer att arbeta och se betydelsen med integration. Nyanländas kompetens och potential ska lyftas fram, uppmärksammas och ska tillvaratas på den lokala arbetsmarknaden och inte ses som ett systematiskt hinder.

Förslag på åtgärder för att främja integrationen

- Tydligare ledarskap kring integration.
- Prioritera och prata integration på samtliga nivåer.

Samarbete



Integration är ett uppdrag för alla i samhället. Det krävs samverkansgrupper mellan samtliga aktörer inom kommunen för en lyckosam integration.

Denna integrationsstrategi är ett resultat av ett brett samarbete mellan kommunala, privata och statliga aktörer inom Norsjö kommun. Integration är en stor fråga och för att lyckas med integration krävs det att alla tar ett ansvar i frågan. Samtliga fokusområden i denna strategi berör varandra och många olika aktörer, så fortsättningsvis krävs det ett gott samarbete mellan kommunens offentliga, statliga och privata aktörer. Idag finns det en del samverkansgrupper kring integration men ingen samverkansgrupp där både kommunala, statliga och privata aktörer samlas. Integration är ett uppdrag för alla i samhället och en samverkansgrupp krävs, där samtliga aktörer kan hjälpa varandra i arbetet och samarbeta genom att anordna olika aktiviteter tillsammans.

Förslag på åtgärder för att främja integrationen

- Utveckla samverkansgrupper kring integration, både inom kommunala verksamheter samt mellan kommunala, statliga och privata aktörer.

Ledarskap och samarbete genomsyras i hela integrationsstrategin och båda krävs för ett fortsatt arbete med integration. Nästa steg för att våra nyanlända ska bli integrerade är att lära sig det svenska språket och att tillhöra ett sammanhang. Fortsättningsvis krävs det att människor får rätt information, har ett tryggt boende och kan färdas till och från sitt boende. Vidare presenteras dessa fokusområden var för sig, hur det ser ut idag och hur de kan utvecklas. Steg ett för våra nyanlända är att lära sig språket.

Språk



För att etablera sig i samhället ska alla nyanlända, barn som vuxna, genom högkvalitativ svenskaundervisning lära sig det svenska språket så snabbt som möjligt utifrån sina förutsättningar.

Att lära sig svenska är nyckeln för att etablera sig i samhället. Idag studerar de nyanlända det svenska språket på lite olika sätt beroende på ålder. Barn i åldern 1 till 5 år börjar förskolan. De flesta nyanlända barnen från 6 år börjar förskoleklass och läser upp till årskurs fem i Bastuträsk skola. Äldre barn börjar grundskolan i Norsjö. Barn mellan 16 – 18 år läser språkinträdning i gymnasiets lokaler och de vuxna läser svenska för invandrare.

Fortsättningsvis är det även av vikt att det finns tillgång till vidareutbildning till samtliga nyanlända, både barn och vuxna ska ha möjlighet att uppnå en gymnasieexamen för möjligheten till fortsatta studier på högre nivå. Även Norsjö kommuns lokala utvecklingsstrategi säger att tillgång till utbildning och kompetensutveckling är en central fråga då detta är grundläggande för ett jämställt och jämlikt samhälle. Möjligheterna till utbildning är också en viktig faktor för att motverka utanförskap.

Barnomsorgen

Rent generellt fungerar barnomsorgen bra dock krävs utökning av barnomsorgsplatser för att kunna erbjuda alla barn en plats. De digitala systemen Dexter och Tempus är svårhanterliga, i synnerhet för nyanlända med liten eller ingen tidigare erfarenhet av datorer. Vidareutbildning är nödvändigt om dessa system ska fungera optimalt.

Grundskolan

I grundskolan i Bastuträsk och i Norsjö får en nyanländ elev en klassplacering men sedan arbetas det olika med så kallad internationell klass, vilket är en klass för nyanlända. Inom båda grundskolorna finns det lärare som arbetar som stöd till nyanlända elever i klass och som undervisar modersmål till en del nyanlända elever.

Idag finns det ett politiskt beslut att nyanlända barnfamiljer ska bosättas i Bastuträsk, vilket beslutades på grund av att det fanns fler bostäder i Bastuträsk än i Norsjö. Bastuträsk skulle vara en ort för nyanlända barnfamiljer och skolgång för alla yngre nyanlända barn då det upprättades internationell klass från förskola till årskurs fem. Idag ser det annorlunda ut, det finns färre lediga bostäder och internationell klass existerar inte i samma utsträckning längre. Idag placeras eleven ut direkt i klass och läser med övriga barn i samma ålder i Bastuträsk skola. Detta för att lärarna ser att språkinläringen och integrationen främjas om barnet placeras i ”vanlig” klass på en gång och endast tillhör en klass. Den nyanlända eleven avviker från sin klass vid vissa ämnen till exempel vid svenskaundervisning eftersom den nyanlända eleven läser svenska som andra språk, vilket eleven gör så länge behovet finns. Det är tufft för de nya i början då de inte kan svenska men då de är i en ”vanlig” klass får de hela tiden höra det svenska språket. Barnen integreras snabbare både språkmässigt men även socialt då de får kompisar med annan bakgrund. Lärarna anser att internationell klass är något som bör minska drastiskt inom samtliga årskurser, då lärarna upplever att det är bättre för barnen att slussas in direkt i en ”vanlig” klass, men för lärarna innebär det mer

arbete. Idag har Bastuträskskolan fler barn med utländsk bakgrund än svensk bakgrund. Ur ett integrationsperspektiv är det frågan om barnen blir integrerade när det är fler personer med utländsk bakgrund än svensk bakgrund i skolan? Men när är ett barn integrerat? Många av de utlandsfödda barnen kan prata svenska så spelar det då någon roll vilken bakgrund barnet har? Lärarna upplever det inte som ett problem så länge de flesta eleverna kan svenska, för barnen blir integrerade när de kan språket och då spelar inte bakgrunden någon roll. Det är snarare av vikt att ha en blandning mellan svensktalande och icke svensktalande än en blandning av bakgrunder. En annan utmaning med beslutet som är idag är att elever i Norsjö inte får träffa nyanlända barn förrän i årskurs sex med några undantag.

I Norsjöskolan får nyanlända elever en klasstillhörighet plus att de placeras i en internationell klass. I praktiken innebär det att eleven tillhör två klasser under en tid. I den internationella klassen läser eleverna främst svenska och matte för att sedan slussas ut i "vanlig" klass där de börjar läsa fler ämnen. När den "vanliga" klassen har svenska går de nyanlända ifrån och har svenska i sin internationella klass. Norsjöskola har precis arbetat fram en ny riktlinje vilket är att en nyanländ elev ska tillhöra den internationella klassen i högst tre månader, om eleven har skolgång sedan tidigare och om eleven klarar av det.

Bastuträsk skola får resurser för att ta emot yngre nyanlända barn och Norsjö skola får resurser för att ta emot äldre nyanlända barn. Resurserna är uppdelade mellan skolorna men det händer ändå att yngre nyanlända barn börjar skolan i Norsjö. Vid sådana händelser upplever Norsjöskola en problematik på grund av att resurserna är uppdelade mellan skolorna. Norsjöskola har inga riktlinjer eller strukturer för att ta emot yngre nyanlända barn eller resurser till det. Om även Norsjöskola ska ta emot yngre nyanlända barn måste resurserna omfördelas, resurserna (personal och lokaler) ska existera där behovet finns och rutiner måste utvecklas.

Idag finns det kompetens och erfarenhet i Bastuträsk skolan att ta emot yngre nyanlända barn och inom Norsjöskolan finns det kompetens och erfarenhet att ta emot äldre nyanlända barn. Alla barn placeras inte utifrån resursernas uppdelning och därför är det av vikt att diskutera denna fråga och se över beslutet att placera barnfamiljer i Bastuträsk. Att inte ha ett beslut att bosätta barnfamiljer i Bastuträsk skulle innebära lätnader vad gäller bosättningen av nyanlända i och med att småbarnsfamiljerna då inte behöver koncentreras till Bastuträsk. Detta kommer dock att innebära en stor omorganisering inom skolan då många nyanlända kommer att delta i den ordinarie undervisningen i både Bastuträsk och i Norsjö. Extra resurser såsom stöd i form av särskilda pedagoger är därför nödvändigt.

Frågan är även vad som händer med elevunderlaget i Bastuträsk skola om beslutet att bosätta barnfamiljer i Bastuträsk ändras? En utredning måste utföras där även andra aspekter kring Bastuträsk skola framförs som inte tas upp i denna strategi. Integrationsstrategin utgår endast ifrån ett integrationsperspektiv och presenterar utvecklingsområden utifrån den synvinkeln.

Förslag på åtgärder för att främja integrationen

- Utreda och eventuellt förändra beslutet att placera alla barnfamiljer i Bastuträsk.
- Fortsatt arbete med att minska tiden i internationell klass.
- Fortsatt arbete med modersmålslärare.
- Utöka resurser i form av pedagoger till nyanlända barn då de placeras i "vanlig" klass.

Språkintröduktion, SI

Norsjö kommun tar emot ensamkommande barn i åldersgruppen 15 – 18 år. Språkintröduktion vänder sig till nyanlända barn i åldern 16 – 18 år. Är personen yngre börjar han/hon grundskolan och de äldre börjar på SFI. Idag är det cirka 30 elever som läser språkintröduktion och det är uppdelat på tre olika steg. Första steget på språkintröduktion innehåller framförallt svenska och en del praktiska ämnen. Sedan fylls det på med fler ämnen. Målet är att eleven ska ha en gymnasiebehörighet efter alla tre avklarade steg. Elever som läser språkintröduktion slussas inte ut i en ”vanlig” klass på grund av att de kan inte läsa med övriga gymnasieklasser, då de befinner sig på en högre nivå. Det är alltså endast nyanlända ungdomar i klasserna men idag träffar nyanlända och svenska ungdomar varandra på gymnasiet. En problematik som kommer att uppstå efter sommaren 2015 är att gymnasiet inte finns kvar, vilket innebär att det endast kommer att vara nyanlända ungdomar i gymnasiets lokaler. Skolan är en naturlig mötesplats för att integreras och träffa andra människor, att lägga ned gymnasiet innebär en stor utmaning för integrationen. Hur ska dessa elever integreras om det endast är nyanlända på skolan? Finns det andra grupper som kan använda sig av gymnasiets lokaler så de nyanlända ungdomarna inte blir ensamma där? Eleverna läser kurser på grundskolenivå så ett alternativ är att de får läsa med yngre elever i grundskolan, men då blir det stora åldersspann i klasserna. Kan det läggas in praktik i elevernas studieplan? Då får de träffa andra människor i Norsjö, men finns det tid för dem att ha praktik? De har mycket att lära sig för att hinna få en gymnasiebehörighet och tiden är knapp.

Förslag på åtgärder för att främja integrationen

- Insatser för integration under skoltid till de ensamkommande barnen som läser SI.
- Fortsatt arbete med modersmålslärare.

Svenska för invandrare, SFI

Nyanlända människor som är över 18 år läser svenska för invandrare (SFI). Det ingår i deras etableringsplan som Arbetsförmedlingen ansvarar för. Idag finns SFI både i Norsjö och i Bastuträsk, två klasser i Norsjö och en klass i Bastuträsk. Undervisningen sker på förmiddagarna, totalt cirka 15 timmar i veckan. Det är stora nivåskillnader i klasserna idag på grund av att en del nyanlända är analfabeter och andra har skolbakgrund vilket påverkar språkinläringen.

Idag är SFI uppdelat i två nivåer. Det är två SFI-grupper med en lägre nivå, en i Bastuträsk och en i Norsjö och en grupp på högre nivå i Norsjö. Gruppen i Bastuträsk är till för alla föräldrar som har barn i Bastuträsk. När en elev har avancerat till en högre nivå på SFI i Bastuträsk brukar den eleven få fortsätta studera i Norsjö för att fortsätta på den högre nivån.

Idag sker det diskussioner att koncentrera SFI undervisningen till Norsjö. Det skulle underlätta planeringen av studieupplägget och framförallt ge bättre förutsättningar för språkinläringen till eleverna. Det skulle innebära tre SFI klasser där eleverna bättre kan delas in utifrån deras kunskaper.

Många elever på SFI i Bastuträsk har barn på skolan i Bastuträsk. Problematiken som kan uppstå om alla läser i Norsjö är att om ett barn blir sjukt och föräldrarna befinner sig i Norsjö. Nästan inga föräldrar har bil eller körkort. Vem ska då skjutsa föräldrarna? Där krävs det en lösning om en sådan situation skulle uppstå för att föräldrarna ska känna en trygghet att åka till Norsjö och studera medan barnet är på skolan i Bastuträsk. En koncentrerad av SFI till Norsjö kommer även att innebära att familjer som bor i Bastuträsk kommer att ha sina barn längre tid varje dag på förskolan. Ett annat alternativ är att tillsätta en lärare i Bastuträsk så det även där finns två nivåer på SFI.

Det är en lång väg att gå innan en nyanländ har lärt sig det svenska språket och det är stora nivåskillnader på eleverna inom SFI. En del är klara med första steget på en månad medan andra kämpar med samma steg över ett år eller ännu längre. Inom grundskolan finns det modermållärare som stöttar de nyanlända eleverna i klass och ger undervisning på modersmålet. Även inom SFI behövs det en stödperson till lärarna och eleverna. En sådan stödperson skulle framförallt vara till hjälp i analfabetklassen genom att fungera som ett stöd/tolk i klassrummet ett antal gånger i veckan. Det finns många möjligheter att anställa nyanlända, ibland med stöd från Arbetsförmedlingen, som har varit här några år och kan både svenska och modersmålet. Att införa språkstöd på modersmål inom SFI är även ett förbättringsförslag som har framkommit i rapporten "Röster från kvotflyktingar i Västerbotten".

En fråga som diskuteras är hur länge en person ska vara inskriven på SFI. I dagsläget finns det ingen gräns utan eleven får läsa tills den är klar, vilket en del aktörer anser ska ändras. Om läraren bedömer att en elev inte utvecklar svenskan, då ska eleven bli tillfälligt utskriven från SFI under en period för att sedan återgå till SFI-undervisningen. Vid en utskrivning av en elev måste andra aktörer såsom Arbetsförmedlingen, IFO och en arbetsmarknadshandläggare ordna annan sysselsättning till eleven tills han/hon återgår till SFI.

Idag är det bestämt att kommunen erbjuder SFI på förmiddagarna. Är det den optimala uppdelningen? Går det införa flexibla dagar eller heldagar? Idag läser eleverna SFI på förmiddagarna och sedan ska eleverna ha annan sysselsättning på eftermiddagarna, som till exempel praktik. Men att ordna praktik endast på eftermiddagar är inte optimalt alla gånger då en del verksamheter hellre vill ha en praktikant på förmiddagar. Idag finns det SFI-elever som har praktik på förmiddagar och missar då en dag med SFI-undervisning. Det optimala skulle vara att en elev inte missar SFI-undervisningen utan har möjlighet att praktisera en förmiddag för att sedan tillgodogöra sig SFI-undervisningen under eftermiddagen alternativt en annan heldag. I rapporten "Nyanländas etablering i Västerbotten" framgår det även att kommuner bör öka flexibiliteten för SFI genom att bland annat verka för utökade möjligheter till nivåanpassad undervisning samt kvälls- och distansundervisning.

Förslag på åtgärder för att främja integrationen

- Anpassa SFI till fler nivågrupperingar.
- Utredda möjligheten att starta yrkes-SFI i bristyrken som ska förläggas i Norsjö.
- Undersöka möjligheten att ha språkstöd till SFI elever och lärarna, likt modersmåls lärare som grundskolan har (Röster från kvotflyktingar, 2014).
- Etablera en struktur kring utskrivning av nyanlända som ej tar sig framåt i undervisningen och etablera en plan vad denne då ska göra tills personen är tillbaka på SFI.
- Utredda och eventuellt förändra SFI till flexibla heldagar för de som har annan sysselsättning.
- Insatser som stärker nyanländas möjligheter att söka sig till yrken med stort framtida rekryteringsbehov, exempelvis genom utbildning inom branscher som står inför stora pensionsavgångar (LUS, 2014).

De nyanlända läser svenska och pratar svenska när de är i skolan. Men sedan då? Det är viktigt att kombinera undervisningen i skolan med något annat för att språkinläringen ska fortgå även utanför skolan. Lärare vittnar om att personer som har varit på praktik har tagit stora kliv framåt i det svenska språket, vilket leder oss till nästa fokusområde sysselsättning i form av praktik och arbete.

Sysselsättning



För att trygga kommunens arbetskraftsförsörjning på lång sikt ska alla nyanlända kommuninvånare få rätt förutsättningar att bli en del av arbets- och samhällslivet.

Den politiska ambitionen att nyanlända ska integreras och bli självförsörjande ska genomsyra hela den kommunala organisationen. Motiven till detta måste även tydliggöras i större utsträckning, det vill säga de ekonomiska och sociala aspekterna av integration. Få i arbete leder till höga kostnader för socialt omhändertagande samt att de branscher som står inför stora pensionsavgångar inom kort inte kommer att kunna fylla sitt behov av arbetskraft, om inte våra nyanlända ges rätt förutsättningar att kliva in på arbetsmarknaden. I slutändan om en person inte trivs och inte får arbete på orten är det en stor risk att personen väljer att flytta. Varje person som flyttar är en förlust för kommunen.

Alla kommunanställda måste ta sitt ansvar och bli medvetna om konsekvenserna om detta ansvar inte tas. För att ta till vara på nyanländas kompetenser är kommunens första steg att förbättra mottagandet av praktikanter och öka antalet praktikplatser inom samtliga verksamheter. Vidare måste kommunen även vara ett föredöme och anställa fler nyanlända för att tillvara ta deras kompetenser.

Idag har Arbetsförmedlingen etableringsansvaret för vuxna nyanlända. I etableringsplanen ingår SFI på halvtid och resterande tid ska fyllas med andra aktiviteter som till exempel praktik. Kommunen måste ta ansvar och arbeta offensivt med att hjälpa Arbetsförmedlingen genom att erbjuda fler praktikplatser. I Norsjö kommuns utvecklingsstrategi är det fastställt att inträdet till arbetsmarknaden ska underlättas för bland annat utrikes födda, vilket kan göras genom praktik. Då får både arbetsgivaren och praktikanten en chans att visa upp sig och lära känna varandra. Som största arbetsgivare i Norsjö och med många olika yrken att visa upp har kommunen möjlighet att erbjuda många olika praktikplatser. Att visa upp verksamheterna är också viktigt för kommunen med tanke på att det behövs attraheras ny personal för att trygga framtidens personalförsörjning.

Det finns ett stort behov av praktikplatser för att tillgodose behovet som finns idag men det är en viss tröghet att få ut personer i praktik. En stor del av personalen säger nej till mottagandet av praktikanter. Kommunen måste utreda varför personalen säger nej och vad kommunen ska göra för att det ska vara möjligt att ta emot praktikanter. Det är viktigt att tydliggöra syftet med praktiksamordningen, varför kommunen har en arbetsmarknadshandläggare och vad kommunen vinner på att ta emot praktikanter. Även i rapporterna "Röster från kvotflyktingar i Västerbotten" och "Nyanländas etablering i Västerbotten" framgår det att kommuner bör ha vikta praktikplatser för nyanlända och utse en praktiksamordnare inom kommunen som arbetar för praktikanskaffningen. Detta för att öka målgruppens möjlighet att genomföra praktik inom kommunens verksamheter. Vidare måste det tydliggöras hur stor Norsjö kommuns praktikorganisation är, det vill säga hur många praktikanter kan kommunen ta emot per år.

I Norsjö kommuns utvecklingsstrategi är det även fastställt att kommunen ska utveckla befintliga verksamheter som främjar fysisk och psykisk hälsa, exempelvis genom ökade resurser inom Knut'ns verksamhet. Vidare i utvecklingsstrategin står det att kommunen även behöver fler praktikplatser och fler arbeten där utbildningskraven inte är så höga. Exempel på sådana arbeten

kan vara skogsröjning, skogsplantering, ved- och flisproduktion, upprustning av naturstigar, vandringsleder, enklare underhåll av kulturbyggnader. Kan kommunen knyta ihop alla dessa tre behov med varandra? Där Knut 'n utvecklas genom att vara första praktikplats till samtliga nyanlända och som även ansvarar för de lättare arbetena.

Nästa steg är att våga anställa nyanlända. Efter en praktikperiod sker det idag en uppföljning där berörda parter utvärderar praktiken, ser över möjligheterna att förlänga praktiken alternativt anställa personen genom stöd av Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen i Norsjö har en summa pengar till anställningsstöd vilket inte utnyttjas till fullo. Kommunen måste bli bättre på att använda sig av de anställningsstöd som finns via Arbetsförmedlingen och hjälpa personer som står långt från arbetsmarknaden till ett arbete. Idag är det upp till varje chef att anställa men skulle arbetsmarknadsenheten på kommunen kunna ha en budget för dessa anställningar? Kommunen måste utveckla arbetsmarknadsåtgärder och arbetsmarknadsprojekt vilket även presenteras i Norsjö kommuns lokala utvecklingsstrategi.

Förslag på åtgärder för att främja integrationen

- Underlätta inträdet på arbetsmarknaden för de grupper som står längst ifrån arbetsmarknaden såsom ungdomar, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning, exempelvis genom praktik (LUS, 2014). Genom att bland annat fortsatt arbete att stödja Arbetsförmedlingen genom en arbetsmarknadshandläggare.
- Tydliggöra mål och syfte med praktksamordningen inom kommunen.
- Utreda varför verksamheter säger nej till praktikanter.
- Utökning av praktikplatser på alla nivåer inom den kommunala verksamheten (LUS, 2014). Genom att förslagsvis utforma en praktikbank.
- Verka för att kommunens arbetsplatser upplevs som attraktiva av såväl praktikanter som nyanställda, exempelvis genom utbildning av handledare (LUS, 2014).
- Utveckling av befintliga verksamheter som främjar fysisk och psykisk hälsa, exempelvis genom ökade resurser inom Knutn's verksamhet (LUS, 2014).
- Öka tillgången på arbeten där utbildningskrav inte ställs i så hög utsträckning eller där en kortare utbildning kan ges och man blir anställningsbar. Exempel på dessa arbeten kan vara skogsröjning, skogsplantering, ved- och flisproduktion, upprustning av naturstigar, vandringsleder, enklare underhåll kulturbyggnader (LUS, 2014).
- Utveckla arbetsmarknadsåtgärder och arbetsmarknadsprojekt (LUS, 2014).
- Utforma handledarambassadörer som informerar om deras arbete att ta emot praktikanter.
- Utforma praktikambassadörer som berättar om sin praktik.

För många nyanlända tar det tid att få en praktikplats och ännu längre tid att få ett arbete. Därför är det av vikt att våra nyanlända även tillhör något mer sammanhang utanför skolan och/eller arbetsplatsen. Vilket leder oss till nästa fokusområde, mötesplatser.

Mötesplatser



Norsjö kommun ska stödja, utveckla och uppmuntra till fler mötesplatser mellan människor med olika bakgrunder, för att skapa en meningsfull vardag till samtliga kommuninvånare.

Det är få nyanlända som får komma hem till oss och på det sättet bli integrerade. Därför är det viktigt med mötesplatser utanför skolan och/eller arbetsplatsen där människor med olika bakgrunder möts. Norsjö kommun bör utveckla de mötesplatser som finns idag för att främja integrationen. Om människor inte träffas och lär känna varandra och varandras kulturer kan det vara svårt att bryta fördomar och förutfattade meningar. Precis som Norsjö kommuns utvecklingsstrategi fastställer är det viktigt med mötesplatser mellan människor med olika bakgrunder för att överbrygga klyftor och öppna upp för ett mer tolerant samhälle. Där människor med olika bakgrunder får mötas, prata och vara nyfiken på varandras kulturer för att få en bättre förståelse och kunskap om varandra. Även rapporten "Röster från kvotflyktingar i Västerbotten" visar att mötesplatser är av stor vikt för att främja integrationen, där kommuner bör samarbeta med bland annat idrottsföreningar och idéburna sektorer för att öka tillgängligheten på mötesplatser.

Mötesplatser idag

Det finns en del mötesplatser inom kommunen idag som till exempel "Mötesplatsen" som är belägen på järnvägsstationen i Bastuträsk, biblioteket, studieförbunden, församlingar, fritidsgården, föreningar, sportklubbar med flera. Inom dessa mötesplatser träffas människor med olika bakgrunder idag och samtliga mötesplatser är viktiga för att främja integrationen i kommunen. Även skolan är en mötesplats där det arbetas med integration idag. Inom grundskolan träffas barn med olika bakgrunder. Även barnens föräldrar träffas vid till exempel föräldramöten och terminsavslutningar. Vid dessa mötesplatser som redan existerar är det av vikt att fortsätta arbeta med att nå alla grupper i samhället för att främja integrationen. Det måste även utvecklas fler mötesplatser där människor med olika bakgrunder har en chans att träffas under kvällar, helger och lov.

"Mötesplatsen" i Bastuträsk anordnar bland annat träffar under vardagskvällar där kvinnor med olika bakgrunder möts och syr, stickar, bakar med mera. Café Nyfiket som kommunen anordnar håller till på "Mötesplatsen", där det idag är få nyanlända deltagare vilket kan vara en mötesplats att utveckla för att nå fler grupper. Biblioteket och studieförbunden är två andra mötesplatser som finns och som anordnar aktiviteter för alla kommuninvånare genom bland annat berättarcafèer och olika studiecirkel. Inom kommunens församlingar möts även människor med olika bakgrunder, både barn och vuxna, genom olika aktiviteter som anordnats som till exempel öppna förskolan där föräldralediga föräldrar möter andra och pysslar, fikar med mera med barnen.

Barn och ungdomar möts idag främst inom fritidsgårdens och idrottsföreningarnas verksamheter. Fritidsgårdens målgrupp är barn från årskurs sex och upp till 18 år, ibland är även äldre ungdomar välkomna. Fritidsgården har i samarbete med elevhälsan haft speciella målinriktade insatser för att få med fler tjejer till aktiviteter, vilket man bör fortsätta att arbeta med, då nyanlända tjejer är en grupp som sällan deltar. Fritidsgården anordnar även i samarbete med Rädda Barnen läxhjälp till ungdomar. Fritidsgården ser ett behov hos äldre ungdomar men har idag inga resurser att utöka sin verksamhet. Att utveckla fritidsgården som idag redan är etablerad och arbetar med integration är ett

steg att öppna upp en mötesplats för fler målgrupper. Det finns även ett behov för läxhjälp till flera nyanlända som till exempel till SFI-eleverna, vilket kan anordnas i samarbete med studieförbunden för att även nå den målgruppen.

Idrottsföreningar är en annan mötesplats för barn och ungdomar där det idag är många nyanlända som är engagerade i olika idrotter. Föreningslivet upplever att de har fått ett stort ansvar att sköta integration utan en extra stöttning från kommunen. Det är många nyanlända som är med men en del saknar kunskaper om föreningslivet i Sverige (rutiner, avgifter, krav på föräldrar med mera). Det är svårt att informera om föreningslivet på det "vanliga" sättet, att ge en broschyr, eftersom få nyanlända behärskar det svenska språket tillräckligt för att förstå. Föreningarna vill arbeta med integration och ser det som en stor tillgång då de får fler medlemmar, men föreningarna behöver mer stöd för att kunna genomföra ett bra integrationsarbete. En problematik i idrottsföreningarna som har uppstått är skjuts till matcher. Många nyanlända har varken bil eller körkort och det innebär att andra familjer får ställa upp en extra gång. Här måste föreningarna hitta lösningar genom att kanske dela upp ansvaret, förslagsvis att en del skjutsar och andra bakar eller hjälper till med något annat. Det är viktigt att klargöra att alla människor har olika förutsättningar men alla kan hjälpa till på något sätt. Föreningarna bör vara tydliga med denna information till samtliga. Kommunen bör hjälpa till med en information till nyanlända och ordna "prova-på-aktiviteter" i samarbete med föreningarna.

Vissa målgrupper är svårare än andra att nå, vilka främst är nyanlända tjejer och även människor som ej är intresserade av sport och/eller är med i församlingar. Norsjö kommun måste aktivt arbeta med att inkludera alla grupper till något sammanhang, detta genom att arbeta med riktade insatser för de som sällan deltar i aktiviteter.

Norsjö kommun ska uppmuntra och uppmärksamma aktörer som arbetar för att främja integrationen idag. Ett samarbete mellan aktörer är av vikt för att tillsammans ordna aktiviteter för att nå fler.

Fadderverksamhet

Det finns mötesplatser idag där människor med olika bakgrunder träffas, men det betyder inte att människorna träffas utanför denna mötesplats. För att nyanlända ska lära känna människor och få en kompis med annan bakgrund krävs det en fadderverksamhet. En familj, ett kompisgäng eller en enskild person som är fadder till en nyanländ familj eller till en enskild person. Vid en sådan verksamhet får människor med olika bakgrunder en chans att lära känna varandra och tillsammans utföra enklare aktiviteter som båda är intresserade av. Via projektet INclude har det varit träffar angående att starta upp en fadderverksamhet, frågan är vem som ska ha samordningsansvaret och hur kommunen ska arbeta med detta? I andra kommuner är det oftast församlingar som står som samordnare i samarbete med kommunen och andra aktörer. Norsjö kommun bör vara pådrivande och inleda ett samarbete med aktörer för att starta en fadderverksamhet.

Förslag på åtgärder för att främja integrationen

- Uppmuntra och uppmärksamma aktörer som arbetar för att främja integrationen idag.
- Stötta och utöka de mötesplatser som redan finns, för att nå fler målgrupper.
- Utveckling av Norsjö Arena som nav för idrottsturism samt läger av många olika slag, exempelvis genom att verka för ett större och bredare utbud av idrottsaktiviteter och fler möjligheter till spontanidrott (LUS, 2014).
- Anordna aktiviteter under loven, som fotbollsskola, grillkvällar, badutflykter etc.
- Samarbeta med studieförbunden och få kontinuitet i en del studiecirklar.
- Samarbeta med studieförbunden och utöka läxhjälp till fler målgrupper, såsom SFI-elever och elever på gymnasiet (Röster från kvotflyktingar, 2014).
- Fortsatt arbete med målinriktade aktiviteter till bland annat nyanlända tjejer.
- Öka det ekonomiska stödet samt utöka samarbetet till föreningar.
- Stötta föreningar och fritidsgård genom att personal från HVB-hem för ensamkommande barn följer nya ungdomar i början.
- Stötta aktörer vid en uppstart av en fadderverksamhet (Röster från kvotflyktingar, 2014).

För att inkludera nyanlända är det av vikt att aktivt arbeta med att nå dessa grupper genom information och påminnelser för att hela tiden visa att alla är välkomna, vilket leder oss till nästa fokusområde information.

Information



Norsjö kommun ska förebygga okunskap om flyktingfrågor genom att aktivt informera om flyktingverksamheten. Kommunen ska kontinuerligt tillgodose nyanlända med aktuell information.

Okunskap kan många gånger leda till missförstånd och fördomar. För att minska okunskap måste Norsjö kommun bli bättre på att informera om flyktingverksamheten och förse bättre information till nyanlända. Kommunen måste hitta forum där informationen når ut till alla grupper.

Information till kommuninvånare

Det är fastställt i Norsjö kommuns utvecklingsstrategi att kommunen ska öka allmänhetens kunskap om flyktingverksamheten vilket även efterlyses i denna strategi. Norsjöbor vill veta mer om överenskommelser kring att ta emot flyktingar, ekonomiska ersättningar, utbildningar och hur kommunen arbetar för att få dessa människor att integreras. Men även hur många som kommer till Norsjö, när de kommer, varifrån de kommer samt var och när det finns möjlighet att träffa dessa nya Norsjöbor. Inom de mötesplatser som tidigare har diskuterats är det av vikt att prata integration och vad det innebär för att minska okunskapen kring ämnet.

Förslag på åtgärder för att främja integrationen

- Öka allmänhetens kunskap om flyktingverksamheten (LUS, 2014). Genom att kontinuerligt informera om flyktingssituationen i världen och om Norsjö kommuns flyktingverksamhet på chefsforum, arbetsplatsträffar, i kommunbladet etc.
- Uppdatera informationen om flyktingverksamheten på hemsidan kontinuerligt.

Information till nyanlända

En annan del i informationen är den som kommunen förser de nyanlända med. Här är det av vikt att de nyanlända kontinuerligt får tillgång till aktuell information om kommunen och arrangemang. Idag får nyanlända information om kommunen via inflyttarservice och sedan genom de kommunikationskanaler som finns, kommunbladet, hemsidan och genom anslagstavlor. Ibland görs det riktade insatser genom att informera om aktiviteter på SFI, HVB-hem och skolan. Alla nyanlända får även samhällsinformation totalt 60 timmar på sitt modersmål, där det informeras om hur det är att bo i Sverige. Denna information har Norsjö kommun i samarbete med övriga inlandskommuner.

Norsjö kommuns informationskanaler räcker inte alla gånger för att nå nyanlända. Alla kan inte läsa så informationen som delas via kommunblad, hemsidan och anslagstavlor når inte alla. Norsjö kommuns utvecklingsstrategi tar upp att det krävs informativa insatser för grupper som idag inte alls eller ytterst begränsat använder digitala tjänster. Kommunen och övriga aktörer måste aktivt arbeta med att informera nyanlända. Där samtliga aktörer bör bli bättre på att informera på de platser där nyanlända befinner sig. Det går till exempel att informera via anslagstavlan på SFI, gå in i klassrummet och berätta muntligt vad som händer etc. Även på HVB-hem går det att sätta upp information och hälsa på för att berätta vad som händer i kommunen. Inom grundskolan kan föräldramötena vara en viktig kanal för att nå föräldrarna.

Idag finns kommunbladet på lättläst svenska via hemsidan, att den finns tillgänglig där måste kontinuerligt informeras. Det krävs en extra satsning från övriga aktörer i början att informera flera gånger och på olika sätt, ibland krävs det även att aktörer hämtar upp och tar med nyanlända på aktiviteter. Sedan är det upp till var och en att engagera sig i olika mötesplatser om personen vill, men i början måste övriga aktörer aktivt arbeta med detta.

Nyanlända får idag mycket information. Det framgår i ”Röster från kvotflyktingar i Västerbotten” att nyanlända tycker att det är svårt att ta till sig information och instruktioner, eftersom det nya sammanhanget och det svenska samhället upplevs abstrakt i förhållande till det liv som personen hittills har levt. Därför är det viktigt med upprepning och att variera teoretisk information med praktisk information. Att någon visar hur det fungerar i en lägenhet med spisen, tvättstugan, sopsortering, var affär finns, hälsocentralen med mera. Det är lättare att komma ihåg och ta till sig information om det även sker praktiskt och inte bara teoretiskt. Även den första kommuninformationen via inflyttarservice bör ses över och utvecklas till praktiska inslag, där man istället för att prata om kommunen kanske går runt och visar. Det framgår även i ”Röster från kvotflyktingar i Västerbotten” att flyktingmottagningarna i samarbete med bostadsbolagen bör anordna informationsträffar för nyanlända avseende bostad och boende. Norsjö kommun har idag samarbetat med en förening där de har hjälpt till med bosättningen och visat hur det praktiska fungerar kring boendet, vilket kommunen bör få en kontinuitet i.

En bo-skola där nyanlända får praktisk information i hur det är att bo i Sverige är även ett alternativ. Där kan en person visa och gå igenom hur det är att bo i en lägenhet, följa med och handla, gå rundturer i samhället, studiebesök på arbetsplatser, gå igenom oskrivna regler med mera. I dagsläget sker det diskussioner hur en bo-skola i Norsjö ska se ut, där studieförbunden är en samarbetspartner och där kommunen kan ansvara för anställningen för introduktionspersonen. Att anställa en person via stöd från Arbetsförmedlingen är ett alternativ och det finns många ”gamla” nyanlända som kan introducera de nyanlända, då är frågan vem som ska ta den anställningen?

Förslag på åtgärder för att främja integrationen

- Riktade, informativa, insatser för grupper som idag inte alls eller ytterst begränsat använder digitala tjänster (LUS, 2014). Genom att använda flera kommunikationskanaler som SFI, HVB-hem och skolan.
- Utveckla mer praktisk information, exempelvis genom en bo-skola (Röster från kvotflyktingar, 2014).
- Upprätta förebilder/ambassadörer som berättar om sin resa - att komma till Norsjö som nyanländ.
- Anordna studiebesök i kommunens verksamheter.
- Upprätta informationsmaterial på olika språk om kommunen (Röster från kvotflyktingar, 2014).

Kommunikation



En välfungerande kommunikation är av vikt för nyanländas möjligheter till utbildning, arbete, service och fritid.

En välfungerande kollektivtrafik är av vikt för integrationen då det påverkar invånarnas möjligheter att delta i aktiviteter och skaffa sociala kontakter. En fungerande kollektivtrafik kan vara extra viktigt för många nyanlända som har en lång väg till att ta ett körkort och möjlighet att köpa en bil. Utan kollektivtrafik och körkort är det svårt att ta sig någonstans och de stora avstånden som finns i Norrlands inland gör det ännu viktigare med en välfungerande kollektivtrafik.

En samlad bild är att många nyanlända ej kan delta i aktiviteter som sker under kvällstid och helger på grund av bussförbindelserna, detta gäller främst människor som bor i Bastuträsk som ej kan delta i aktiviteter som sker i Norsjö. Till exempel är det föräldrar som inte kan medverka vid föräldramöten, barn och ungdomar som inte kan medverka inom fritidsgårdens verksamhet eller inom idrottsföreningarna. Verksamheterna har försökt att anpassa öppettider och träningstider för att så många som möjligt ska kunna delta dock är det ändå en del som missar aktiviteter. Även elever på SFI i Norsjö som bor i Bastuträsk måste under lovtider, när skolbussarna ej går vänta flera timmar innan de kan åka hem till Bastuträsk från SFI. Vilket även påverkar deras barn som då är tvungna att vara på fritids under en längre tid. Då Bastuträsk ska fungera som bostadsort och det ska finnas möjlighet att delta i aktiviteter under kvällar och helger måste kommunen hitta forum där åsikter kring bussförbindelserna kan fångas upp, så det går att anpassa tiderna utifrån behovet som finns. En idé som framkommit är att anordna en samåkningsgrupp genom sociala medier och kommunens hemsida där personer som kör får ange vilken tid man åker och till vilken ort. Det går i hand med en av punkterna i Norsjö kommuns lokala utvecklingsstrategi vilket är att kommunen ska minska bilkörningen i kommunen, exempelvis genom cykling och samåkning.

Vägen till att ta ett körkort är lång för nyanlända, ett körkort är en viktig förutsättning för att kunna bo i Norsjö kommun. Vad kan kommunen göra för att underlätta vägen? Om en person inte har körkort försvårar det även steget in till arbetsmarknaden, då det många gånger krävs ett körkort för att få ett arbete. Kommunen kan inte bara hjälpa nyanlända ungdomar utan alla ska behandlas lika. Idag deltar Norsjö kommun i ett projekt med Malå kommun, där det undersöks hur en kommun kan hjälpa till med ett körkort till nyanlända.

Förslag på åtgärder för att främja integrationen

- Upprätta en kommunikationskanal där önskemål om busstidtabeller framförs till kommunen.
- Skapa möjligheter för nyanlända att ta körkort.

Bostäder



För att undvika segregation ska det finnas tillgång till bostäder inom alla samhällen/delar i Norsjö kommun för nyanlända.

Som i många andra orter i Sverige är det en brist på bostäder i Norsjö. För att nyanlända människor ska ha en möjlighet att bo i Norsjö krävs det bostäder, därför är även tillgång på lägenheter en viktig punkt i integrationsstrategin. Utmaningen som finns idag är att dels är det en brist på bostäder men även att kommunen och privata bostadsbolag ej vill hyra ut i förstahand till nyanlända. Därför går kommunen in idag och hyr lägenheter via blockavtal. Det innebär att kommunen står som förstahandshyresgäst och hyr sedan ut lägenheten i andra hand till nyanlända. Ur ett integrationsperspektiv bör blockavtal ses över. Om personer inte får hyra lägenheter själva utan måste gå via kommunen är det svårt för dessa människor att integreras i samhället. Att hyra en lägenhet via blockavtal bör åtminstone ha en borte gräns och alla människor ska ha samma förutsättningar och skyldigheter.

I Norsjö kommuns riktlinjer för flyktingverksamheten är det fastställt att kommunen ska ha en aktiv bostadspolitik för att undvika att segregation uppstår i bostadsområden. Bestämmelsen att bosätta barnfamiljer i Bastuträsk innebär att nyanlända familjer koncentreras till Bastuträsk. Det kan på sikt medföra en segregation, vilket gör att det beslutet även måste ses över utifrån denna synvinkel.

Förslag på åtgärder för att främja integrationen

- Arbeta aktivt med att möjliggöra en jämn bosättning av nyanlända familjer i alla samhällen/delar i Norsjö kommun.
- Utredda möjligheter till egna hyreskontrakt utan blockavtal.
- Vid blockavtal ska det finnas en borte gräns.
- Utredda och eventuellt förändra beslutet att placera alla barnfamiljer i Bastuträsk.

Referenser

Lokal överenskommelse om samverkan kring nyanländas introduktion i Norsjö kommun

Länsstyrelsen, 2014. Vad är integration?

<http://www.lansstyrelsen.se/gotland/Sv/manniska-och-samhalle/integration/Pages/index.aspx>

Länsstyrelsen Västerbotten, regionalt program för etablering av nyanlända i Västerbottens län 2013/2014.

<http://www.lansstyrelsen.se/vasterbotten/SiteCollectionDocuments/Sv/manniska-och-samhalle/integration/Migrus%20folder%202013.pdf>

Migrationsverket, 2014.

<http://www.Migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Fakta-och-statistik/Fakta-om-migration.html>

Norsjö kommuns lokala utvecklingsstrategi (LUS), 2014 – 2020

<http://www.norsjo.se/default.aspx?id=34722&ptid=0>

Norsjö kommuns riktlinjer för flyktingverksamheten.

Nyanländas etablering i Västerbotten, 2013.

<http://www.lansstyrelsen.se/vasterbotten/SiteCollectionDocuments/Sv/manniska-och-samhalle/integration/Nyanl%C3%A4ndas%20etablering.pdf>

Röster från kvotflyktingar, 2014.

<http://www.lansstyrelsen.se/vasterbotten/SiteCollectionDocuments/Sv/manniska-och-samhalle/integration/ERF%20kvotflyktingprojekt/Rapport.pdf>

SCB befolkningsstatistik, 2014.

http://www.scb.se/sv/_Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Befolkning/Befolkningens-sammansattning/Befolkningsstatistik/#c_li_26051

UNHCR, Global Trends 2013.

<http://unhcr.org/trends201>



NORSJÖ
kommun

Besöksadress: Storgatan 67
Postadress: 935 81, Norsjö
Telefon: 0918-140 00
E-post: info@norsjo.se
Hemsida: www.norsjo.se



@norsjo



@norsjokommun



www.facebook.com/mittnorsjo